

Homofil legning - risikofyllt kjærlighet?

Fortsatt møter homofile klienter behandlere som mangler kunnskaper og en bevisst holdning til hvordan seksuell legning virker inn på psykisk helse.

TEKST

Pål Grøndahl

PUBLISERT 11. februar 2008

HOMOFIL KJÆRLIGHET: Det er ikke lenger en diagnose å ha en homofil legning, men fortsatt opplever homofile at behandleren trenger voksenopplæring om hva det vil si å være homofil. Foto: Jens Sølvberg / Samfoto

I Aftenposten søndag 14. oktober tok Arne Bust Mykle, forfatteren Agnar Mykles sønn, til motmæle mot at Ask Burlefot i **Lasso rundt fru Luna** skulle vært tiltenkt homofile tendenser. Mykle avviste det hele med at forfatteren selv nærmest var homofob. I en kronikk i 2004 hevdet biografen Ove Røsbak at Alf Prøysen hadde hatt en bifil legning. Det var en påstand som vekket atskillig harme hos flere «folkekjære» kulturpersonligheter som brukte mye energi på å benekte Røsbaks påstand. I sin 700 sider lange bok om forfatteren Gunvor Hofmo berørte ikke Jan Erik Vold hennes lesbiske orientering. Vold betegnet det som en «bagatell» til tross for at han mente at kjærligheten var et viktig motiv i hennes diktning. I Den norske kirke har det i lengre tid

pågått det en opprivende debatt om hvorvidt homofile skal kunne inneha vigslede stillinger. Behandlingen Oslos biskop ga den homofile presten Svein Josefsen, ga ikke direkte inntrykk av at alle er like for Gud.

Usynliggjøring og benektning

I Norge er homofili avkriminalisert og fjernet fra diagnoselistene. Derfor kan man godt si at homofili ikke lenger representerer noe tabu i dette landet. Samtidig vitner de ovenstående eksemplene i klartekst om at homofili fortsatt både usynliggjøres og skandaliseres. Å hevde at en kjent person har en homofil legning, møtes fortsatt med benektning eller heftig debatt. Konsekvensene av en slik negativt ladet holdning overfor homofile er etter min oppfatning todelt. For det første gir den en indirekte støtte til ekstreme miljøer som vil gå langt for å uttrykke sine meninger. Det er dessverre ikke noe kunststykke å finne åpenbare negative holdninger overfor homofile. Dagsavisen gjorde i november 2007 et søk på Internett og fant raskt en gruppe på Facebook som kalte seg «For den som hater homser». Noen sitater derfra lød: «homser er ekle as, ekle jævler, alle bør dø» og «Bør vi skyte dem i magen eller hodet???».

For det andre har disse holdningene negative konsekvenser for homofiles psykiske helse. Flere studier fra vestlige land har vist at homofile har mer angst og depresjon, og at de har høyere forekomst av selvmord enn heterofile. I tillegg viser en NOVA-rapport fra 2007 at homofile tenåringer er mer utsatt for trusler, mobbing og vold. Ifølge rapporten har fire av ti homofile/bifile gutter og to av ti lesbiske/bifile tenåringsjenter oppgitt at de har vært utsatt for vold som gjorde det nødvendig med behandling av lege siste året. Det er fire ganger så mye som hos heterofile tenåringer. Rapporten dokumenterer også at homofile tenåringer oftere har vært utsatt for vold fra sine foreldre enn heterofile tenåringer.

Barokke holdninger blant behandlere

Med det ovenstående som bakteppe er det viktig at behandlere har en bevisst holdning til hvordan seksuell legning virker inn på psykisk helse. Men har de det? Jeg vil hevde at det fortsatt finnes en del barokke holdninger blant behandlere i møte med (unge) homofile. Så sent som i 2002 pågikk det en debatt i Tidsskriftet om psykoanalysens holdning til homoseksualitet. Psykiaterne Reidar Kjær og Morten Selle påpekte i tillegg til psykolog Haldis Hjort at Norsk Psykoanalytisk Institutt hadde vist liten vilje til selvransakelse eller endring knyttet til lunkne, dels negative holdninger overfor homofile. I tillegg har Kjær i boken **Norsk homoforskning** fra 2001 vist hvordan lærebøker i psykiatri er sene med å ta inn nyere og mer positivt betonet forskning knyttet til homofil legning og homofilt samliv.

Som psykolog har jeg gjort en del erfaringer knyttet til behandleres holdninger til homofili. En personlig erfaring var da jeg gikk i veiledning som en del av spesialiseringen. Ved en anledning spurte jeg min veileder om hvordan han så på meg som terapeut. Veilederen, som ellers var svært dyktig, snakket mest om sin usikkerhet og fascinasjon omkring det faktum at jeg var homofil. Mitt opprinnelige spørsmål forble

ubesvart, og jeg undret meg over om det faktisk var så spesielt å være homofil psykolog. Noen år senere fikk jeg en litt obskur anmodning fra min nærmeste sjef om at han håpet at jeg ikke skulle gå «med plakater» om min legning på jobben ...

Klienter driver voksenopplæring

Som psykolog i rådgivningstjenesten for homofile møtte jeg klienter som hadde ulike erfaringer med å fortelle behandlere at de hadde en homofil legning. Tre responser gikk igjen. Den første og kanskje mest utbredte responsen var en blanding av usynliggjøring og benekting. En fikk f.eks. høre at «du vokser det nok av deg». En annen fikk som respons at «det kan ikke stemme, du som er så pen». Den andre typen respons var nysgjerrighet fra behandleren, slik at klienten ble sittende med et slags ansvar for voksenopplæring av behandleren om homofili. En tredje og oppløftende respons var en åpen og ikke påtrengende holdning hvor behandleren inviterte til drøfting om klientens homofile legning – dersom klienten ønsket det selv. Det har også vært oppløftende at jeg enda ikke har møtt klienter som har vært forsøkt utsatt for såkalt reparativ terapi, dvs. en terapiform som går ut på å «kurere» en person for homofil legning til å bli heterofil.

Det er min klare mening at homofil legning ikke er et problem i seg selv. Det som er et problem, er andre menneskers negative holdninger overfor barnets, vennens, arbeidstakerens, kollegaens eller klientens homofile legning. Fordømmende holdninger påvirker den enkelte homofile, som i neste omgang risikerer å utvikle både skyld og skamfølelse for sin legning. Behandlere har et soleklart ansvar for å møte homofile klienter med samme bevisste og respektfylte holdning som andre mennesker. Hvis ikke risikerer de å påføre sin klient unødvendige vanskeligheter. Kulturminister Trond Giske har utropt 2008 til det store mangfoldsåret. Dersom det kan bidra til en større synliggjøring av homofile som ålreite mennesker, ønsker jeg 2008 velkommen!

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 45, nummer 2, 2008, side 172-173

TEKST

Pål Grøndahl, rettspsykolog og forsker